

Javna obravnava Pravil o spremembah in dopolnitvah Pravil za delovanje trga z električno energijo

Borzen objavlja javno obravnavo Pravil o spremembah in dopolnitvah Pravil za delovanje trga z električno energijo, ki bodo dopolnila in v delih spremenila trenutno veljavna **Pravila za delovanje trga z električno energijo (Uradni list RS, št. 163/22)**.

Javna obravnava je odprta v času **od 02. 10. 2023 do vključno 02. 11. 2023**. Pripombe, komentarje in predloge lahko zainteresirana javnost **posreduje na predpisanem obrazcu za pripombe na elektronski naslov pravila@borzen.si**.

Ljubljana, 02. 10. 2023

Borzen, d.o.o.

Obrazložitev pravil o spremembah in dopolnitvah Pravil za delovanje trga z električno energijo

Utemeljitev sprememb in dopolnitev 40. člena Pravil za delovanje trga z električno energijo (v nadaljevanju: Pravila)

Operater trga ima v primeru kršitev Pravil na voljo ukrep odpovedi pogodbe, ki je lahko v določenih primerih nesorazmeren in preoster.

Operater trga ocenjuje, da je v primeru kršitev pravil, ukrep začasnega tehničnega onemogočanja (ZTO) v določenih primerih bolj smiseln kot odpoved bilančne pogodbe. Ukrep ZTO, ki članu do odprave kršitev le začasno onemogoči trgovanje, je smiseln predvsem zato, ker:

- je sorazmeren in povraten v smislu, da član ob odpravi kršitve lahko normalno nadaljuje poslovanje, česar ob odpovedi bilančne pogodbe ne more, saj mora v celoti ponovno speljati postopek vstopa na trg;
- se ga lahko uvede hitro, saj ni potrebno čakati denimo na nepredložitev kritij, kar je lahko podlaga za odpoved pogodbe.

Utemeljitev spremembe 74. člena Pravil

Trenutna ureditev priprave preostalega diagrama odjema, ki jo določa 74. člen Pravil, predvideva izjemo za samooskrbna prevzemno-predajana mesta, priključena skladno z Uredbi o samooskrbi z električno energijo iz obnovljivih virov energije (Uradni list RS, št. 17/19, 197/20 in 121/21 – ZSROVE). Omenjena prevzemno-predajna mesta se v okviru bilančnega obračuna uvrščajo med nemerjeni diagram odjema tudi v primeru, da izpolnjujejo pogoje za uvrstitev med merjen odjem in oddajo, kot jih določajo sistemska obratovalna navodila za distribucijski sistem električne energije.

Samooskrbna prevzemno-predajna mesta so v okviru bilančnega obračuna torej upoštevana med nemerjenimi odjemalci, in sicer na podlagi akontativne količine, ki jo za posamezno prevzemno-predajno mesto določita dobavitelj in odjemalec. V veliki večini primerov znaša mesečna akontativna količina 0 kWh, saj so navadno samooskrbne naprave rahlo predimenzionirane in ustvarjajo na letni ravni viške (višja proizvodnja v primerjavi z odjemom).

Samooskrbna prevzemno-predajna mesta tekom leta seveda nimajo realizacije 0, temveč imajo v zimskih mesecih in mesecih, ko je proizvodnja iz sončnih elektrarn nizka, enak ali celo višji odjem (toplotne črpalke), v poletnih mesecih pa imajo višjo oddajo v primerjavi z odjemom. Slednje povzroča spremenjeno dinamiko prevzema iz prenosnega omrežja, posredno pa se to odraža v spremenjeni obliki in količini preostalega diagrama odjema.

Neželene učinke, ki jih ima trenutna obravnava samooskrb pri bilančnem obračunu lahko strnemo v naslednje tri vidike:

1. Socializacija bremen oskrbe samooskrbnih odjemalcev med vse dobavitelje: količine preostalega diagrama se porazdeli med dobavitelje na način, da se breme (stroški) »medsezonskega« in »meddnevnega« zagotavljanja energije za samooskrbne odjemalce

nesorazmerno porazdeli tudi med dobavitelje brez ali z manjšim deležem samooskrbnih odjemalcev;

2. Težko napovedljiv preostali diagram odjema ter pojav intervalov z negativnimi vrednostmi. Preostali diagram odjema posredno odraža tudi odjem in oddajo samooskrbnih prevzemno-predajnih mest. Oblika preostalega diagrama postaja močno odvisna od odjema in oddaje samooskrbnih prevzemno-predajnih mest, pri čemur v mesecih, ko je proizvodnja iz sonca visoka, prihaja do vse pogostejšega pojava intervalov, ko ima preostali diagram odjema negativno vrednost. Slednje predstavlja precejšnji izziv za dobavitelje, ki morajo pravilno napovedati tako obliko kot količino preostalega odjema.
3. Letni viški samooskrbnih odjemalcev – količine letnih viškov (ali mankov) samooskrbnih prevzemno-predajnih mest, ki se jih upošteva v letnem poročunu bilančnih obračunov, ob naraščajočem trendu priklopov samooskrbnih elektrarn ni mogoče več zanemariti. Velikost teh viškov povzroča dodatno negotovost ob letnem poročunu bilančnega obračuna vsem dobaviteljem. Poračun teh količin ima še poseben učinek na končno določitev stroškov izgub v distribucijskem omrežju.

S predlagano spremembo se naslavlja vse zgoraj omenjene težave. Z uvrščanjem samooskrbnih odjemalcev v merjen diagram se doseže:

1. Pravičnejšo razdelitev realizacije med dobavitelje glede na strukturo proizvajalcev in odjemalcev, ki jih posamezni dobavitelji oskrbujejo.
2. Izziv pravičnega napovedovanja preostalega diagrama odjema sicer še vedno ostaja, bo pa slednji zaradi premika velikega dela količine energije med merjeno realizacijo količinsko vse manjši in s tem manj kritičen.
3. Ob sprotne uvrščanju meritev odjema in oddaje samooskrb v bilančni obračun ne bo več potrebe po poročunu letnih viškov samooskrb oz. se bo slednji izvedel le za samooskrbne odjemalce, za katere tekom leta meritve ne bodo voljo.

Ob tem dodajamo še pojasnilo, da so nekateri dobavitelji, še posebej tisti, ki imajo v svojem portfelju zelo visok delež samooskrbnih odjemalcev, opozorili, da bi omenjena sprememba močno vplivala na nadaljnjo ekonomsko smiselnost oskrbovanja teh odjemalcev. Ob uveljavitvi predlagane spremembe bi namreč breme zagotavljanja energije za te odjemalce prešlo izključno na dobavitelja, ki jih oskrbuje. Kot predhodno omenjeno so v trenutnem sistemu bili učinki (večinoma stroški) oskrbovanja samooskrbnih odjemalcev porazdeljeni med vse dobavitelje oz. pravilneje, med dobavitelje ki oskrbujejo nemerjene odjemalce.

Na podlagi prve alineje četrtega odstavka 94. člena Zakona o oskrbi z električno energijo (Uradni list RS, št. 172/21) po predhodnem usklajevanju s sistemskim operaterjem in s soglasjem Agencije za energijo št. _____ z dne _____ Borzen, operater trga za elektriko, d. o. o., kot izvajalec gospodarske javne službe dejavnost operaterja trga z električno energijo izdaja naslednja

PRAVILA O SPREMEMBAH IN DOPOLNITVAH PRAVIL ZA DELOVANJE TRGA Z ELEKTRIČNO ENERGIJO

1. člen

Četrta alineja prvega odstavka 40. člena se spremeni tako, da glasi:

»- če član bilančne sheme ne ravna v skladu z 8. členom teh pravil;«

Prvemu odstavku 40. člena se doda nova osma alineja, ki se glasi:

»- če član bilančne sheme na kakršen koli drug način krši ta pravila.«

2. člen

Besedilo 74. člena se spremeni tako, da se glasi:

(1) Prezemno-predajna mesta, ki ne omogočajo zajema 15-minutnih obremenilnih diagramov, in druga prevzemno-predajna mesta, določena v sistemskih obratovalnih navodilih za distribucijski sistem električne energije, se uvršča med nemerjene odjemalce oziroma nemerjene proizvajalce. Razdelitev med merjeno in nemerjeno realizacijo opravijo elektrooperaterji.

(2) Za nemerjena prevzemno-predajna mesta se realizirani odjem ali oddaja v posameznem obračunskem intervalu določi z analitičnim postopkom.

(3) Razlike, ki nastanejo med dejanskimi oziroma fakturiranimi količinami in količinami iz analitičnega postopka, se na letni ravni poračunajo v okviru letnega poročuna.

(4) V primeru, da realizacija samooskrbnega prevzemno-predajnega mesta, priključenega po Uredbi o samooskrbi z električno energijo iz obnovljivih virov energije (Uradni list RS, št. 17/19, 197/20 in 121/21 – ZSROVE) v koledarskem letu iz tehničnih razlogov ni uvrščena med merjen odjem oziroma proizvodnjo, se seštevek letne realizacije prevzete in predane električne energije pripiše dobavitelju v okviru letnega poročuna bilančnega obračuna.

Prehodna in končna določba

3. člen

Ta pravila začnejo veljati petnajsti dan po objavi v Uradnem listu Republike Slovenije.

Določbe 74. člena teh pravil se začnejo uporabljati za bilančne obračune od 1. januarja 2024 dalje. Do takrat se uporabljajo določbe 74. člena Pravil za delovanje trga z električno energijo (Uradni list RS, št. 163/22).

Št. 2023/ENP/Pr-PTE/01

Ljubljana, dne _____

Mojca Kert

Direktorica